

Jaar beeld 2024

Amsterdam

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

INHOUD

Voorwoord
5

Inleiding
7

Voor een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving
8

Werkveld Bouw
10

Houtbouw: constructieve veiligheid in een veranderend bouwlandschap
13

Werkveld Bodem
16

Grote uitdagingen onder de grond van de Zuidas
18

Werkveld Milieu
20

Geurhinder en gezondheidsklachten in Amsterdam-Noord
23

Invoering Omgevingswet
28

Energiebesparing
30

Warmte-koudeopslag bij het Rijksmuseum: verduurzamen met oog voor erfgoed
32

Bedrijfsvoering
36

Kerncijfers Amsterdam
38

Werken aan een organisatie waar iedereen wil werken
40

Colofon
42

Voorwoord

In het Noordzeekanaalgebied wordt het steeds drukker: meer industrie, meer mobiliteit en een forse woningbouwopgave. Al deze ontwikkelingen hebben impact op de kwaliteit van de leefomgeving. Bewoners, werkgevers, werknemers en recreanten: iedereen heeft er baat bij dat de regio veilig en leefbaar is en blijft. Met name binnen de gemeente Amsterdam, een stad met een levendige bedrijvigheid en een grote ambitie om middels verdichting meer woningen te creëren, levert dit nogal eens dilemma's en spanningsvelden op. Daarin heeft ieder een eigen verantwoordelijkheid, ook binnen de overheid.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) voert taken uit in mandaat van drie provincies en acht gemeenten, waaronder de gemeente Amsterdam. Deze taken voeren we onafhankelijk uit binnen de kaders van het mandaat, uiteraard in goede afstemming en met heldere communicatie richting onze opdrachtgevers. De kracht van de OD NZKG zit in het bundelen van expertise op het gebied van bouwen, duurzaamheid, energie, bodem, water en milieu. Zo zijn we bijvoorbeeld betrokken bij verschillende impactvolle infrastructurele projecten zoals de werkzaamheden rond het Zuidasdok en het Knooppunt Nieuwe Meer. Daarbij zorgen we ervoor dat er een juiste afweging wordt gemaakt tussen de benodigde voortgang in de bouwwerkzaamheden, de constructieve veiligheid, de bereikbaarheid van Amsterdam en de veiligheid en gezondheid van omwonenden en weggebruikers.

Ook houdt de OD NZKG namens de Provincie Noord Holland toezicht op een aantal grote industriële bedrijven die in Amsterdam gevestigd zijn. Zo controleren we of de emissies van die bedrijven aan de regels voldoen en zetten we ons samen met de gemeente en de provincie in om geuroverlast en andere mogelijke overlast voor omwonenden aan te pakken, zoals in Tuindorp Oostzaan en op de NDSM Werf. De OD NZKG houdt ook toezicht op bodemsaneringsprojecten.

Naast het milieutoezicht speelt de OD NZKG ook een actieve rol in de verduurzaming van de stad. In 2024 waren we intensief bezig met de uitvoering van het Provinciaal Energieakkoord in Amsterdam. Dat leidde ertoe dat bij maar liefst 1982 grote en zeer grote energieverbruikers al maatregelen zijn genomen om het energieverbruik aanzienlijk te verlagen.

In dit Jaarbeeld geven we een inkijkje in ons werk en de uitdagingen waarmee we te maken hebben binnen Amsterdam. Ik ben er trots op dat we dit mooie werk mogen doen met zoveel bevlogen en deskundige medewerkers. Samen met de gemeente blijven wij ons inzetten voor een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving voor alle inwoners.

Loes de Maat, algemeen directeur
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Inleiding

Dit Jaarbeeld Amsterdam geeft een beknopt overzicht van de werkzaamheden die de OD NZKG in 2024 binnen de gemeente Amsterdam heeft uitgevoerd. Voor een groot aantal – met name grotere - bedrijven en instellingen verzorgt de OD NZKG de vergunningverlening op het gebied van milieu, bouw en bodem. Ook houden we toezicht op de naleving van de geldende regelgeving en treden we op waar nodig. Naast deze zogeheten VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) adviseert de OD NZKG de gemeente op uiteenlopende beleidsvraagstukken die raken aan de leefomgeving.

Ook vindt u in dit boekje een aantal praktijkvoorbeelden van medewerkers van de OD NZKG waarin ze vertellen over hun werk en hoe zij samenwerken met partners en in contact staan met bewoners.

In ons algemene Jaarbeeld 2024 leest u meer over de werkzaamheden die de Omgevingsdienst in het gehele Noordzeekanaalgebied heeft uitgevoerd.

Voor een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving

In het werkgebied van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) wordt het steeds drukker: meer industrie, meer mobiliteit en een forse woningbouwopgave. Ontwikkelingen die impact hebben op de kwaliteit van de leefomgeving. Bewoners, werkgevers, werknemers en recreanten: iedereen heeft er baat bij dat de regio veilig en leefbaar is en blijft. De OD NZKG speelt daarbij een belangrijke rol. Wij staan voor een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving.

Wij verstrekken vergunningen, controleren en handhaven

De OD NZKG is een van de grotere omgevingsdiensten in Nederland. Vergunningen verstrekken en controleren, op het gebied van milieu, bodem en bouw, is de kern van ons werk. Dit doen we namens acht gemeenten (Amsterdam, Amstelveen, Aalsmeer, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel, Uithoorn en Zaanstad) en drie provincies (Flevoland, Noord-Holland en Utrecht). Met daarbij altijd de focus op ons doel: het waarborgen en beschermen van een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving.

We hebben gespecialiseerde kennis en adviseren onze opdrachtgevers

We hebben veel kennis in huis over bijvoorbeeld geluid, luchtkwaliteit, omgevingsveiligheid, tunnels, geluid en energiebesparing. Daarom denken we ook vaak met overheden mee over ruimtelijke plannen. Wat past er aan bedrijvigheid, infrastructuur en bouw? Welke gevolgen heeft dat voor de leefbaarheid? Ook denken wij mee over wat er nodig is om de samenleving te verduurzamen. We adviseren hierover bij het maken van beleid.

28 omgevingsdiensten

In Nederland zijn 28 omgevingsdiensten. Vergunningverlening, toezicht en handhaving vragen om veel specialistische kennis. De omgevingsdiensten zijn er om complexe milieutaken professioneel, efficiënt en onafhankelijk uit te voeren, vaak namens meerdere gemeenten en provincies. Ze zijn opgericht om de kwaliteit van het milieutoezicht te versterken en zorgen voor een eenduidige, deskundige uitvoering van deze taken.

Meld overlast bij ons

Meldingen van overlast door geur, stof of geluid zijn heel waardevol: dit helpt ons gericht onderzoek te doen naar de oorzaken. Via odnzkg.nl kun je eenvoudig een melding doen. Wij onderzoeken dan waar de overlast vandaan komt. Is het duidelijk welk bedrijf de overlast veroorzaakt? Dan beoordeelt een inspecteur of het bedrijf dat de overlast veroorzaakt, de regels naleeft. Bij overtredingen kunnen wij actie ondernemen.

Werkveld Bouw

De Omgevingsdienst houdt toezicht op complexe bouw-, gebruiks- en sloopactiviteiten om de veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid en energie-zuinigheid van gebouwen te waarborgen. Vanaf de start van de bouw voeren we controles uit: onze inspecteurs doen mee aan vooroverleg, controleren de bouwtekeningen en komen regelmatig voor inspectie bij de bouwterreinen langs. Dit doen we bijvoorbeeld bij het programma Bruggen en Kades, infrastructurele werken zoals het programma Hoog Frequent Spoor, het programma Aanpak Wegtunnels en de metrolijnen, waaronder de Oostlijn en projecten zoals Zuidasdok, het Knooppunt Nieuwe Meer en de werkzaamheden in de IJtunnel.

Ook richt de Omgevingsdienst zich op complexe dossiers zoals het bouwen van datacenters en de impact daarvan op de energietransitie. Met het project ‘elektrische onderstations’ dragen we bij aan de complexe opgave die Amsterdam heeft om voldoende onderstations voor het elektriciteitsnet te bouwen om de netcongestie tegen te gaan. Onder de Omgevingswet zijn er nieuwe taken bijgekomen zoals de informatieplichten bouw- en sloopveiligheid en stikstofemissie. Ook worden er gesprekken gevoerd met Waternet en het Havenbedrijf over de opgave om te voldoen aan de normen voor waterberging van gebouwen in de binnenstad.

Extra maatregelen heien Brasa Village

In het Brasapark, in Amsterdam Zuidoost, worden 520 flexwoningen gebouwd onder de naam Brasa Village. De Omgevingsdienst heeft de aannemer in januari 2024 geadviseerd om een andere, stillere heitechniek te gebruiken, zodat omwonenden niet te veel geluidsoverlast van de bouwwerkzaamheden zouden hebben. De heiwerkzaamheden zijn op 22 juli gestart met een heimethode die bij het heien de geluidsnorm overschreed. De Omgevingsdienst heeft dit geconstateerd met metingen op de gevel van nabijgelegen woningen. De Omgevingsdienst heeft de werkzaamheden per 29 juli stilgelegd. Uiteindelijk heeft de aannemer extra maatregelen getroffen en dunnere palen gebruikt die minder diepgaan, waardoor er minder geluid wordt geproduceerd. Deze dunnere palen zijn onderdeel van het ontwerp en de vergunning en dit heeft daarom geen gevolgen voor de constructieve veiligheid.

‘Innovatie in houtbouw vraagt om nieuwe toetsingsmethoden’

HOUTBOUW:

constructieve veiligheid in een veranderend bouwlandschap

Houtbouw wint snel aan populariteit als duurzaam alternatief voor traditionele bouwmethoden. Maar hoe zorg je ervoor dat deze innovatieve constructies ook veilig en verantwoord zijn? De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied speelt hierin een cruciale rol. Annemieke Smit, teammanager Constructieve Veiligheid: ‘Houtbouw vraagt om nieuwe toetsings-methoden en nauwe samenwerking met alle betrokken partijen.’

‘Hybride oplossingen zoals Cube House hebben de toekomst’

Tom Borst, senior adviseur constructies bij Arcadis, was nauw betrokken bij de vergunningsfase van Cube House. Een uitdagend project, vertelt hij: ‘Op deze plek was eerst een gebouw van staal en beton gepland. Daarop was ook de bestaande parkeergarage ontworpen. Toen duidelijk werd dat het gebouw van hout zou worden, mede vanwege de duurzaamheids-wensen van de toekomstige gebruikers, moesten we het ontwerp flink aanpassen. Zo bedachten we een speciale tafelconstructie, waarmee we het gewicht van de houten kolommen beter konden verdelen over de beperkte steunpunten op de bestaande parkeergarage.’

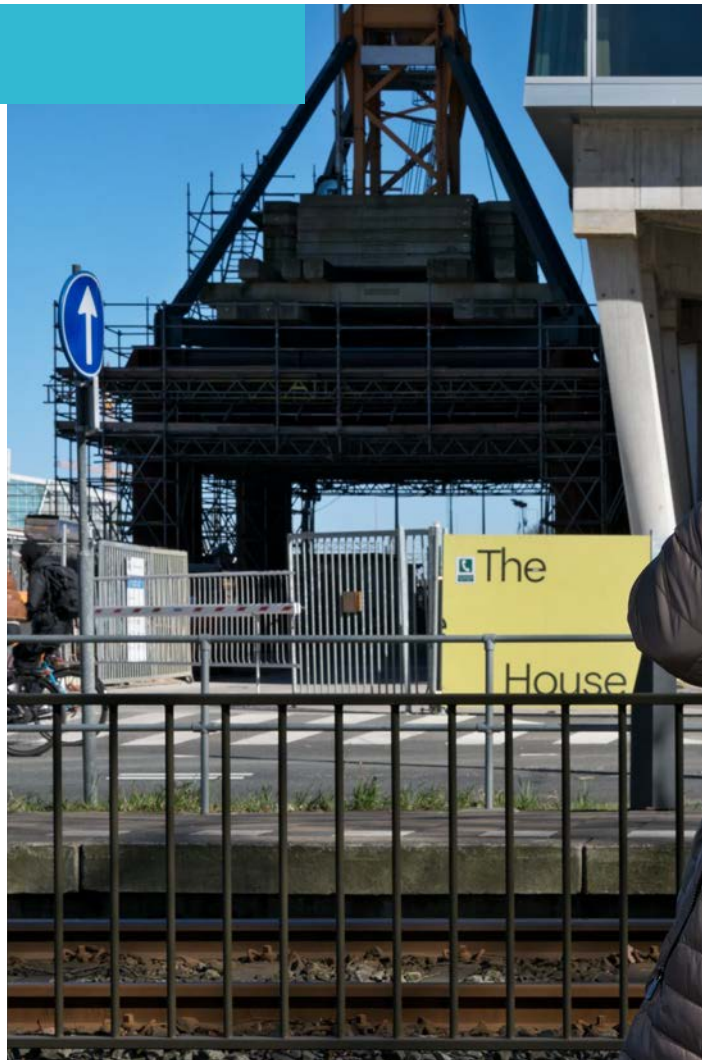
Advies inwinnen

Met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hebben hij en zijn collega’s vooral gesproken over hoe het aangepaste ontwerp aansloot op de bestaande fundering. Voor brandveiligheid van de houtconstructie schakelde Arcadis daarnaast hulp in van TNO en buitenlandse specialisten. ‘Hout reageert bij brand heel anders dan beton of staal, dus wilden we weten hoe we dat het beste konden aanpakken.’

Materialen slim combineren

Volgens Borst wordt Cube House straks waarschijnlijk het hoogste hybride kantoorgebouw van Nederland. ‘Juist het slim combineren van verschillende materialen maakt dit soort gebouwen mogelijk. Elk materiaal inzetten waar het het best tot zijn recht komt, dat is volgens mij de toekomst.’

De constructeurs van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied beoordelen of houtconstructies voldoen aan de geldende technische eisen. ‘Bij houtbouwprojecten zoals Cube House op de Zuidas toetsen wij onder andere de impact op de bestaande constructie,’ legt Smit uit. ‘Dit gebouw rust deels op een ondergrondse parkeergarage, wat vraagt om een zorgvuldige beoordeling van de belasting en stabiliteit.’ Hout is lichter dan beton en staal, maar heeft andere eigenschappen die extra aandacht vergen. ‘Bij traditionele bouwmaterialen weten we precies hoe ze zich gedragen, maar bij nieuwe vormen van houtbouw, zoals kruislings verlijmd hout, moeten we extra onderzoek doen. We kunnen niet simpelweg bestaande rekenmodellen toepassen. Dat vraagt om een intensieve samenwerking met aannemers en ontwerpers.’

Samenwerking en kennisontwikkeling
Omdat de regelgeving achterloopt op de snelle ontwikkelingen in houtbouw, zet de Omgevingsdienst in op kennisdeling. ‘We werken nauw samen met de TU Delft en de TU München, die veel onderzoek doen naar de sterkte en duurzaamheid van nieuwe houtconstructies,’ vertelt Smit. ‘Daarnaast delen we onze bevindingen binnen het landelijke Constructeursplatform COBC, zodat kennis breed beschikbaar komt en bijdraagt aan nieuwe normen en richtlijnen.’ De Omgevingsdienst adviseert ook het ministerie over de noodzaak van aanvullende regelgeving. ‘We signaleren knelpunten en denken mee over veilige toepassingen. Houtbouw heeft de toekomst, maar dat mag nooit ten koste gaan van veiligheid en kwaliteit.’

Brandveiligheid en constructieve toetsing
Een ander aandachtspunt is brandveiligheid. Bij kantoren gelden minder strenge eisen dan bij woningen, maar hout verbrandt anders dan staal of beton.’ Smit: ‘We kijken naar maatregelen zoals brandvertragende coatings of dikkere balken die de stabiliteit langer waarborgen bij brand. Ook dit vereist een zorgvuldige afstemming met brandweer en bouwpartners.’

Toewerken naar een toekomstbestendige bouwsector
De komende jaren verwacht Smit dat houtbouw steeds vaker wordt toegepast. ‘De bouwsector staat aan het begin van een transitie naar duurzamere materialen. Dat betekent dat wij als Omgevingsdienst scherp moeten blijven en meebewegen met nieuwe ontwikkelingen.’ Een belangrijk aandachtspunt blijft de aansluiting tussen ontwerp en uitvoering: op papier kunnen constructies aan alle eisen voldoen, maar de uitvoering is minstens zo belangrijk. ‘Daarom zetten we in op een nog nauwere samenwerking tussen constructeurs en bouwtoezicht. Alleen zo zorgen we ervoor dat innovatieve houtbouw-projecten niet alleen duurzaam, maar ook blijvend veilig zijn.’

‘Houtbouw heeft de toekomst, maar dat mag nooit ten koste gaan van veiligheid en kwaliteit’

Annemieke Smit
Teammanager

Werkveld Bodem

Een schoon en leefbaar Noordzeekanaalgebied vraagt om goed integraal beheer van water en bodem. Hiervoor is duidelijke regelgeving cruciaal, als basis voor effectieve vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van indirecte lozingen, grondtransport, toepassen van bouwstoffen en andere mogelijke oorzaken van nieuwe bodemverontreinigingen.

Ook controleert de Omgevingsdienst de sanering van bestaande historische bodemverontreinigingen. De Omgevingsdienst houdt toezicht op het in kaart brengen én – waar nodig – saneren van verontreinigde bodems. Dat is extra belangrijk in een stad als Amsterdam, met een lange geschiedenis van industriële bedrijvigheid.

Daarnaast behandelt de Omgevingsdienst veel meldingen en vergunningaanvragen voor bodemactiviteiten. Bij al deze werkzaamheden staat één doel centraal: het beschermen en versterken van een veilige en gezonde leefomgeving.

In 2024 heeft de Omgevingsdienst gewerkt aan het verbeteren van het Bodem Informatie Systeem (BIS) en het opstellen van Bodemkwaliteitskaarten en PFAS[1] -kaarten. Ook het toezicht op gesloten bodemenergiesystemen is sinds de invoering van de Omgevingswet in 2024 een basistaak van de Omgevingsdienst.

Sanering bodemverontreiniging door EVOS East

EVOS East, een bedrijf in de Amsterdamse haven dat onder provinciaal bevoegd gezag valt, heeft vanaf 2005 een grote grondwatervervuiling met benzeen en MTBE (een antiklopmiddel [2] in benzine ter vervanging van het giftige lood) veroorzaakt die pas in 2020 werd opgemerkt. Uit onderzoek blijkt dat de verontreinigingsomvang rond 10 miljoen m^3 bodemvolume is. Het onderzoek in de diepte is nog niet geheel afgerond. In het plan van aanpak van EVOS uit december 2023 om de verontreiniging te saneren, werd niet voldaan aan de eisen van de Omgevingsdienst. Zo werd niet toegelicht wat de gevolgen van de voorgenomen maatregelen zijn voor de omgeving.

In maart 2024 is de Omgevingsdienst een handhavingstraject begonnen en is EVOS East verplicht een beter plan van aanpak op te stellen. In september 2024 heeft de Omgevingsdienst aanvullende stukken ontvangen. Vervolgen is ingestemd met het plan van aanpak onder een aantal voorwaarden. Als volledig aan deze voorwaarden wordt voldaan, gaat de Omgevingsdienst ervan uit dat de saneringsdoelstellingen haalbaar zijn. De Omgevingsdienst houdt druk op de saneerder door bij ongeoorloofde afwijkingen sancties toe te passen. Samen met de gemeente is een informatie-bijeenkomst georganiseerd en een lijst met veel gestelde vragen en antwoorden opgesteld voor ondernemers in de omgeving. De GGD heeft een analyse gemaakt van mogelijke gezondheidsrisico's. Omdat de verontreiniging dieper dan 10 meter onder het oppervlak zit, zijn deze er vooralsnog niet.

[1] PFAS, of per- en polyfluoralkylstoffen, zijn door de mens gemaakte chemische stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen.
[2] Een antiklopmiddel is een chemische stof die aan benzine wordt toegevoegd om voortijdige detonatie in verbrandingsmotoren te voorkomen.

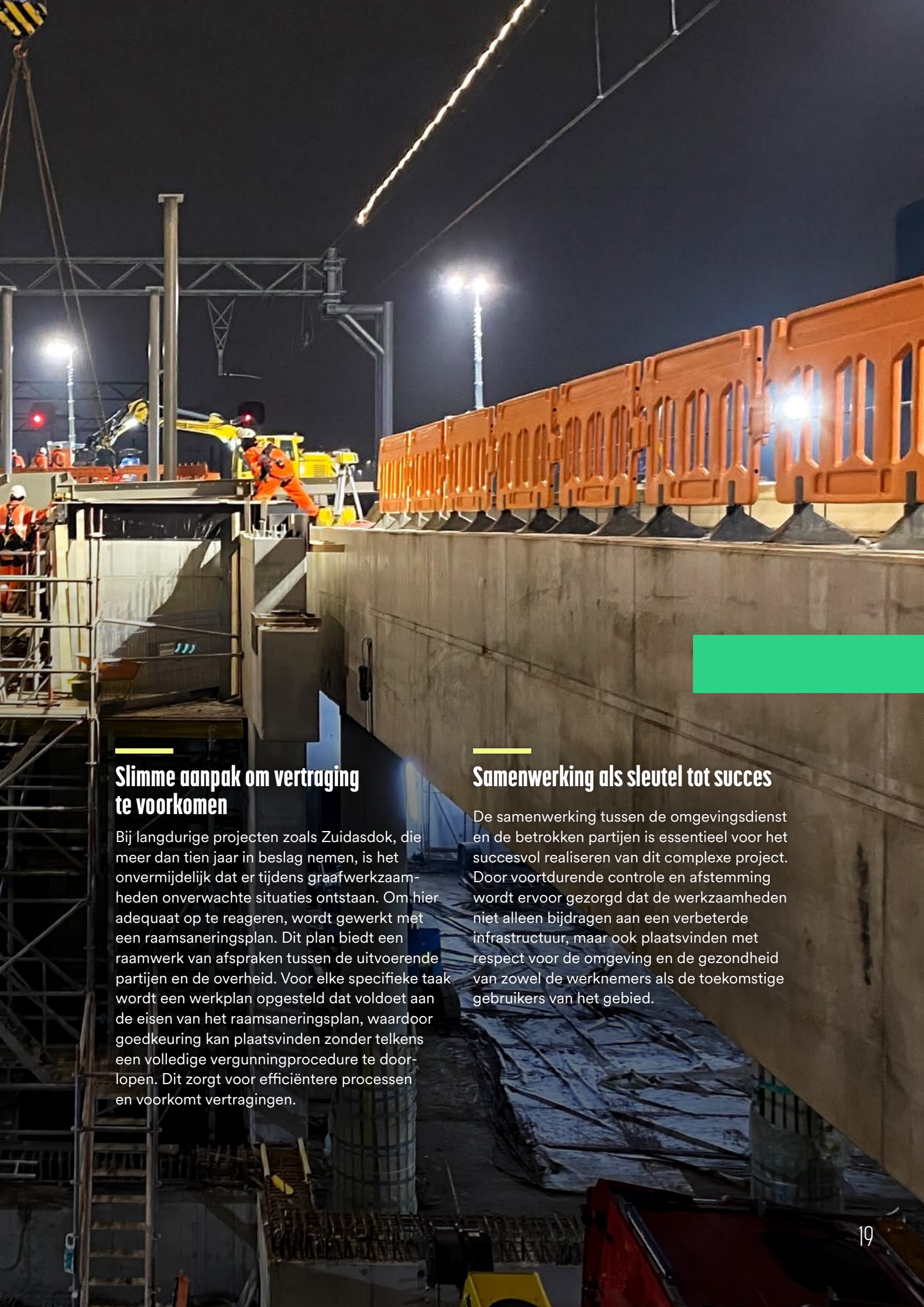

Grote uitdagingen onder de grond van de Zuidas

Zuidasdok is een van de grootste infrastructurele projecten in Nederland, gericht op het verbeteren van de bereikbaarheid van Amsterdam en de noordelijke Randstad. Een belangrijk onderdeel is het ondergronds brengen van de A10 Zuid in een tunnel van ruim een kilometer lang tussen begraafplaats Buitenveldert en het Beatrixpark. Hierdoor ontstaat bovengronds meer ruimte voor uitbreiding van trein- en metrovoorzieningen bij station Amsterdam Zuid, dat snel groeit en op weg is het op een na grootste station van Amsterdam te worden.

Toezicht op een veilige werkomgeving

De complexiteit van dit project is niet alleen bovengronds zichtbaar, maar strekt zich ook uit onder de oppervlakte. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied speelt een cruciale rol in het waarborgen van omgevingsveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid tijdens de uitvoering. Medewerkers van de Omgevingsdienst controleren of werkzaamheden veilig en volgens de gemaakte afspraken worden uitgevoerd, met speciale aandacht voor bodemverontreiniging en grondverzet vanwege de risico's voor gezondheid en milieu. Ze houden nauwlettend toezicht op de grondstromen om te verzekeren dat (verontreinigde) grond op een verantwoorde manier wordt afgevoerd. Ook letten ze erop dat de overlast voor de omgeving zoveel mogelijk wordt beperkt, bijvoorbeeld door het aantal transportbewegingen in de gaten te houden.

Slimme aanpak om vertraging te voorkomen

Bij langdurige projecten zoals Zuidasdok, die meer dan tien jaar in beslag nemen, is het onvermijdelijk dat er tijdens graafwerkzaamheden onverwachte situaties ontstaan. Om hier adequaat op te reageren, wordt gewerkt met een raamsaneringsplan. Dit plan biedt een raamwerk van afspraken tussen de uitvoerende partijen en de overheid. Voor elke specifieke taak wordt een werkplan opgesteld dat voldoet aan de eisen van het raamsaneringsplan, waardoor goedkeuring kan plaatsvinden zonder telkens een volledige vergunningprocedure te doorlopen. Dit zorgt voor efficiëntere processen en voorkomt vertragingen.

Samenwerking als sleutel tot succes

De samenwerking tussen de omgevingsdienst en de betrokken partijen is essentieel voor het succesvol realiseren van dit complexe project. Door voortdurende controle en afstemming wordt ervoor gezorgd dat de werkzaamheden niet alleen bijdragen aan een verbeterde infrastructuur, maar ook plaatsvinden met respect voor de omgeving en de gezondheid van zowel de werknemers als de toekomstige gebruikers van het gebied.

Werkveld Milieu

Onze toezichthouders zetten een breed scala aan instrumenten in om bedrijven die niet uit zichzelf aan de regels voldoen, te bewegen tot naleving. De teams Toezicht en Handhaving controleren of bedrijven voldoen aan de milieu- en veiligheid-seisen die onze fysieke leefomgeving beschermen. Controles vinden gericht plaats op basis van risicoprioritering of meldingen van overlast. Als er overtredingen worden geconstateerd, treden we handhavend op met het meest passende middel. We werken hierbij volgens een Uitvoerings- en Handhavingsstrategie, die aansluit bij de landelijke Handhavingsstrategie.

Aanpak van bodem- en afvalcriminaliteit via ketentoezicht
De aanpak van bodem- en afvalcriminaliteit werd in 2024 versterkt door de toepassing van ketentoezicht. Daarbij wordt de hele route van product-, grond- en afvalstromen gevolgd vanaf het moment dat afval wordt afgegeven. Dit maakt het mogelijk om te controleren of het afval op de juiste manier wordt verwerkt en om illegale praktijken zichtbaar te maken.

Risicogestuurd toezicht op ZZS-emissies
De Omgevingsdienst heeft meer inzicht verkregen in de aanwezigheid en emissies van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) bij bedrijven. Vanwege het grote aantal bedrijven wordt er op een risico gestuurde manier toezicht gehouden op ZZS-emissies.

Dat wil zeggen dat er door experts onder andere gekeken wordt naar type branche, milieubelasting, risicofactoren, en de ligging ten opzichte van gevoelige gebieden, zoals woonwijken. Op basis van deze criteria worden de meest risicovolle bedrijven het meest intensief gecontroleerd op de mogelijke uitstoot van ZZS. Daarnaast heeft de Omgevingsdienst de elektronische milieu-jaarverslagen (e-MJV) van de meest vervuilende bedrijven beoordeeld, met behulp van een speciaal ontwikkelde analysetool.

Milieu

GEUR HINDER

en gezondheidsklachten in Amsterdam-Noord

‘De nieuwe vergunning moet zorgen voor minder uitstoot en overlast’

Anne Kegge
Inspecteur

In Amsterdam-Noord ervaren bewoners al jaren overlast door de industrie in het Westelijk Havengebied. Vooral kunstmestfabriek ICL wordt genoemd als bron van geuroverlast en gezondheidsklachten. Toen in 2023 de fabriek besloot toch niet te verhuizen, hebben de bewoners zich opnieuw georganiseerd om de overlast te stoppen. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied werkt aan een nieuwe vergunning die strengere eisen stelt aan de uitstoot. Inspecteur Anne Kegge houdt zich bezig met het dossier en staat in contact met de bewoners.

‘Het aantal meldingen is de afgelopen jaren fors toegenomen’, vertelt Kegge. ‘Steeds meer bewoners van Tuindorp Oostzaan en het NDSM-gebied ervaren overlast en melden dit bij ons. De geur is penetrant en kan prikkelend werken op ogen en luchtwegen. We behandelen de meldingen met zorg en gaan regelmatig de wijk in om zelf waarneming te doen.’

Herkomst soms lastig te achterhalen

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied probeert in kaart te brengen in hoeverre de klachten direct te herleiden zijn naar ICL. ‘Er zijn meerdere bedrijven in de omgeving die geuroverlast kunnen veroorzaken, zoals de tankopslagbedrijven in het Westelijk Havengebied en Bunge. De geuren kunnen overlappen, waardoor het soms lastig is om exact te bepalen waar de overlast vandaan komt.’

Strengere regels in aantocht

Kegge begrijpt de frustratie van bewoners, maar benadrukt dat de Omgevingsdienst niet altijd zomaar kan ingrijpen. ‘Zolang ICL zich aan de vergunning houdt, hebben wij weinig handhavingsmogelijkheden. De nieuwe vergunning moet ervoor zorgen dat de uitstoot van geur en stoffen als zoutzuur strenger wordt gereguleerd. Het doel is dat de overlast afneemt, maar of deze volledig verdwijnt, is onzeker.’

Meer communicatie en metingen

Om bewoners beter te informeren, zet de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in op nieuwsbrieven en bewonersbijeenkomsten. ‘We kunnen niet altijd op individuele meldingen ingaan, daarvoor zijn het er simpelweg te veel. Maar door transparant te communiceren en de resultaten van metingen terug te koppelen, willen we laten zien dat we er bovenop zitten.

‘Het is tijd dat ICL en de overheid hun verantwoordelijkheid nemen’

Fieke Jägers

Bewoner

Binnen bewonerscollectief Adem Vrij aan het IJ zet Fieke Jägers zich samen met andere omwonenden in voor een gezondere leefomgeving. Al decennialang wordt er geklaagd over de uitstoot van ICL, maar een structurele oplossing blijft uit. ‘We zien steeds opnieuw dat economische belangen voorrang krijgen boven onze gezondheid’, zegt Jägers. ‘Dat moet veranderen.’

‘Veel buurtbewoners hebben last van prikkende ogen, keelklachten en chronisch hoesten’, vertelt ze. ‘Steeds weer horen we dezelfde klachten, en de link met de uitstoot van zoutzuur en andere schadelijke stoffen is duidelijk. Dit moet nu echt serieus worden aangepakt.’

Strenger toezicht in aantocht

Hoewel de Omgevingsdienst vaker onafhankelijke metingen uitvoert en bewoners beter informeert, blijven merkbare verbeteringen uit. ‘Onze meldingen worden serieuzer genomen, maar ondertussen sluiten mensen nog steeds hun ramen en deuren om de stank buiten te houden’, zegt Jägers. ‘Dit is geen leefbare situatie.’

De nieuwe vergunning die in 2025 ingaat, moet zorgen voor strengere regels en beter toezicht op de uitstoot. Bewoners zijn hoopvol, maar blijven ook sceptisch. ‘We hebben al te vaak gezien dat toezeggingen op papier niet leiden tot echte verbeteringen’, benadrukt Jägers. ‘Als ICL op de oude locatie wil blijven, moet ze investeren in moderne technieken. En de Omgevingsdienst moet streng controleren of ze zich aan de vergunning houden, en zelf meten. Zonder duidelijke maatregelen blijven we in hetzelfde cirkeltje ronddraaien.’

Grote zorgen om gezondheid

Het probleem blijft niet beperkt tot ICL en de zorgen van omwonenden om hun gezondheid is groot. ‘In het Westelijk Havengebied zitten meerdere bedrijven die vervuilende stoffen uitstoten’, zegt Jägers. ‘Uit cijfers van de Nederlandse Kankeratlas blijkt dat het aantal longkankergevallen in deze regio opvallend hoog is. De overheid moet serieus kijken naar de bredere gevolgen van deze industrie voor onze gezondheid en hier onderzoek naar doen.’

Blijvende druk op overheid en industrie

Zolang de situatie niet verbetert, blijven bewoners druk uitoefenen. ‘Dit gaat niet alleen om ongemak, maar om volksgezondheid’, zegt Jägers. ‘Wij willen hier veilig kunnen wonen. Het is aan ICL en de overheid om hun verantwoordelijkheid te nemen en te zorgen voor een structurele oplossing.’

Meer weten? Kijk op ademvrijaanhetij.nl

Invoering Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 was zonder twijfel de belangrijkste verandering op het gebied van milieu-vergunningen. Deze overgang vroeg veel van de organisatie: het was een intensief proces waarbij medewerkers zich de nieuwe wet én de bijbehorende werkwijze eigen moesten maken.

De Omgevingswet verandert ook hoe aanvragen binnenkomen en worden afgehandeld via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Waar eerder werd gekeken naar één bedrijf of 'inrichting', draait het nu om afzonderlijke milieubelastende activiteiten. Dat betekent dat er voor één bedrijf meerdere meldingen en informatieplichten kunnen ontstaan.

Om te voorkomen dat dit leidt tot onnodige administratie en extra werkdruk, heeft de Omgevingsdienst een werkwijze ontwikkeld waarmee zulke meldingen gebundeld kunnen worden afgehandeld.

In de eerste maanden van 2024 kwamen bovendien veel onjuiste of onvolledige aanvragen binnen. Aanvragers moesten – net als wij – wennen aan de nieuwe wet en het digitale systeem.

Door deze extra inspanning is in 2024 minder tijd beschikbaar geweest voor het actualiseren van bestaande vergunningen dan gebruikelijk.

Energiebesparing

Grootschalige energiebesparing is cruciaal om Nederland vóór 2050 energieneutraal te maken. In het Nationaal Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid. Als partner van de Gemeente Amsterdam leverde de Omgevingsdienst ook vorig jaar een belangrijke bijdrage aan verduurzaming en energiebesparing.

We maakten in 2024 een inventarisatie van mogelijke energierelevante bedrijven en een inschatting van het energiegebruik, aan de hand van het bedrijfsoppervlak in combinatie met het type bedrijf. Vanuit deze inventarisatie verstuurden we een brief naar 5.970 Amsterdamse ondernemers met als doel hen te informeren over de wettelijke verplichtingen op het gebied van energiebesparing. Daarnaast kregen we hiermee de - voor ons nog - onbekende bedrijven in beeld en hebben we ons bedrijvenbestand opgeschoond.

Ook hebben we vorig jaar 1.378 controles uitgevoerd op energiebesparende maatregelen en 323 bedrijven aangeschreven op het indienen van de informatieplicht energiebesparing. De Omgevingsdienst heeft 1.226 van de in totaal 2.735 ingediende rapportages informatieplicht energiebesparing beoordeeld.
In de gemeente Amsterdam zijn 1.113 kantoren, waarvan 697 kantoren binnen het mandaat van de Omgevingsdienst vallen - de gemeente Amsterdam voert zelf toezicht en handhaving uit op de panden van 100 m2 – 800 m^2. Eind 2024 voldeed 93% van de 697 kantoren aan de verplichting dat ze minstens Energielabel C moeten hebben.

Sinds 1 juli 2023 zijn de allergrootste gebruikers van energie (de zogeheten zeer groot gebruikers) verplicht om een onderzoeksrapport in te dienen over hun energiebesparing inclusief een uitvoeringsplan voor alle verplichte maatregelen die binnen vijf jaar terug te verdienen zijn. De Omgevingsdienst beoordeelt deze rapportages op volledigheid. Verder zijn er tot nu toe afspraken gemaakt met 807 groot- en zeer groot gebruikers over de te nemen energiemaatregelen. In de periode tussen 2015 en 2024 zijn bij 1.982 groot- en zeer groot gebruikers maatregelen uitgevoerd of er is voldoende voortgang geboekt.

Hiermee zijn de afgesproken doelen en aantallen binnen het Provinciaal energiebesparingsakkoord voor 2024 ruim gehaald.

WARMTE-KOUDEOPSLAG

bij het Rijksmuseum: verduurzamen met oog voor erfgoed

Het Rijksmuseum is het meest bezochte museum van Nederland en een iconisch monument. Maar hoe combineer je erfgoedbehoud met verduurzaming? De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied ziet toe op een juiste toepassing van warmte-koudeopslag (WKO) en ondersteunt bedrijven en instellingen bij energiebesparing. Kees Berghuis, inspecteur bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied: ‘Het Rijksmuseum heeft met doordachte keuzes en goed beheer een balans weten te vinden tussen comfort, duurzaamheid en erfgoedbehoud.’

‘Goed beheer en slimme
maatregelen maken het verschil’

WKO is een techniek waarbij warmte en koude in de bodem worden opgeslagen en teruggewonnen om gebouwen te verwarmen en te koelen. ‘In vergelijking met een traditionele cv-ketel levert een WKO-systeem een veel hoger rendement op, vaak levert het wel vier tot vijf keer zoveel (warmte of koude) energie terug als er aan elektrische energie in wordt gestopt,’ legt Berghuis uit. ‘Dat kan nog veel beter en maakt het een uiterst duurzame techniek voor nu en de toekomst.’

Duurzaamheid binnen monumentale kaders

Het Rijksmuseum is een complex gebouw waarin zowel bezoekers als kunstcollecties onder de juiste klimaatomstandigheden moeten verblijven. ‘In historische panden is verduurzaming extra uitdagend. Niet alle isolatiemaatregelen mogen zomaar worden doorgevoerd vanwege monumentale voorschriften,’ zegt Berghuis. ‘Toch is het Rijksmuseum erin geslaagd om met slimme ingrepen het energieverbruik drastisch te verlagen. Daarmee is het een van de duurzaamste monumentale gebouwen van Nederland.’

Van onbalans naar optimale werking

Enkele jaren geleden constateerde de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied dat de energiebalans in het WKO-systeem van het museum verder geoptimaliseerd kon worden: er werd meer warmte in de bodem opgeslagen dan teruggewonnen, waardoor het systeem nog efficiënter kon worden ingezet. Berghuis: ‘Het museum heeft dit voortvarend aangepakt door onder meer warmte uit de koeltorens in de winter op te slaan en alle cv-ketels te vervangen door warmtepompen. Dankzij die maatregelen is de balans nu hersteld en worden de hoofgebouwen volledig gasloos geklimatiseerd.’

Samenwerking en toezicht

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied speelt een belangrijke rol in het vergunningenproces en de controle op WKO-systemen. ‘Bij de aanleg kijken we of er geen conflicten ontstaan met andere systemen in de omgeving. Tijdens de exploitatie controleren we of de vergunninghouder de energiestromen goed beheert,’ licht Berghuis toe. ‘Bij het Rijksmuseum verloopt de samenwerking uitstekend. Ze zijn proactief en werken doelgericht aan verdere verduurzaming.’

Integraal energietoezicht

Naast toezicht op WKO-systemen ziet zijn team ook toe op andere aspecten van energiebesparing. ‘Met onze taken rond de Informatieplicht Energiebesparing en toezicht op het toepassen van erkende energiebesparende maatregelen bij bedrijven zien we integraal toe

‘Het Rijksmuseum is nu een van de duurzaamste monumentale gebouwen van Nederland.’

op bijna de hele energieketen. Dat is grote winst ten opzichte van twee jaar geleden toen en er vanuit meerdere teams naar gekeken werd,' geeft Berghuis aan.

Energiebesparing blijft prioriteit
De komende jaren blijft energie-efficiëntie een belangrijk aandachtspunt. 'We zien een sterke toename van WKO-systemen, zowel bij grote bedrijven als bij particulieren,' zegt Berghuis. 'De techniek wordt steeds geavanceerder en kan in de toekomst bijvoorbeeld gekoppeld worden aan warmtenetten of geothermie-systemen. Goede monitoring en beheer blijven essentieel om het maximale rendement te halen.'

Kees Berghuis
Inspecteur

Duurzaamheid als kerntaak bij het Rijksmuseum

Het Rijksmuseum zet zich al jaren in voor verduurzaming, vertelt Gerrit Engberts, projectleider Techniek en Duurzaamheid: 'In 2016 hebben we de volledige technische verantwoordelijkheid overgenomen van het Rijksvastgoedbedrijf. Dat gaf ons de kans om structureel te investeren in energiebesparing.'

Volledige energiebalans
Een van de grootste uitdagingen was het verbeteren van de energiebalans in het WKO-systeem. 'Door de toename van bezoekers en klimaatveranderingen moest er gezocht worden naar een nieuwe balans ,' zegt Engberts. Samen met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied heeft het museum een plan opgesteld om dat duurzaam te doen. 'We zijn volledig overgestapt op warmtepompen en koppelden gebouwen aan elkaar om restwarmte en -koude optimaal te benutten. In 2023 bereikten we een volledige energiebalans.'

Ideale klimaatomstandigheden voor kunstcollectie
Naast WKO-optimalisatie heeft het museum ook alle verlichting vervangen door energiezuinige LED-lampen en systemen geautomatiseerd met bewegingsdetectie. 'Duurzaamheid is bij ons een kerntaak,' benadrukt Engberts. 'Een stabiel binnenklimaat is essentieel voor het behoud van de kunstcollectie. Schommelingen in temperatuur en luchtvochtigheid kunnen schade veroorzaken aan schilderijen en historische objecten.' Dankzij het WKO-systeem blijft het klimaat in het museum optimaal en kan het museum de kunstwerken onder de best mogelijke omstandigheden bewaren. Engberts: 'We zijn trots op wat we hebben bereikt en zien dit als een voorbeeld voor andere monumentale gebouwen. Het vergt een lange adem en flinke investeringen, maar het levert uiteindelijk zowel milieu- als kostenvoordelen op.'

Bedrijfsvoering

Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 heeft de Omgevingsdienst nieuwe processen, systemen en producten geïmplementeerd. Er is geïnvesteerd in het opleiden en trainen van medewerkers, het verbeteren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), en het adviseren van opdrachtgevers en andere belanghebbenden over de toepassing van deze nieuwe wet.

De afgelopen jaren hebben we ook intensief gewerkt aan het versterken van informatie- en datagestuurd werken. In 2024 is ook hard gewerkt aan de digitalisering van processen rondom de afhandeling van Woo-verzoeken. Dit zal de medewerkers veel tijdswinst opleveren. Daarnaast wordt in een omvangrijk project onderzocht welke milieubelastende activiteiten door de Omgevingswet nu tot het mandaat van de Omgevingsdienst behoren. Dit project brengt de gevolgen voor de werkverdeling tussen de Omgevingsdienst en de stadsdelen in kaart, aangezien de stadsdelen tot nu toe verantwoordelijk waren voor de VTH-taken bij kleinere bedrijven en instellingen.

Door de Omgevingsdienst wordt de wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur (Bibob) toegepast op aanvragen voor omgevingsvergunningen voor de activiteiten Bouw en Milieu. De Bibob helpt voorkomen dat de overheid voor het verlenen van vergunningen criminele organisaties faciliteert.

De toenemende neiging van bedrijven en andere stakeholders om juridische procedures op te starten heeft geleid tot een toename van complexe bezwaar- en beroepzaken. Het toepassen van de zogenoemde ‘informele aanpak’ met als doel om in gesprek te gaan met de bezwaarmaker en een langdurige en onnodige juridische procedure te voorkomen, zorgt er juist voor dat er minder bezwaar- en beroepszaken hoeven te worden gevoerd.

De afhandeling van overlastmeldingen heeft onze voortdurende aandacht. Het team Toezicht en Handhaving Informatie en Meldingen (TH I&M) is verantwoordelijk voor de intake en afhandeling van overlastmeldingen en ongewone voorvallen. Er was een grote toename van meldingen in 2024 ten

opzichte van 2023. In totaal kwamen er 1.280 meldingen meer binnen zodat het aantal overlastmeldingen op 6.510 kwam, waarvan 2028 uit Amsterdam. Deze toename van 20% is het gevolg van grotere bekendheid van de Omgevingsdienst de meldingentool en de expliciete groei van meldingen over een aantal bedrijven, waaronder met name ICL. Ook zien we dat mensen elkaar aansporen om meldingen in te dienen. Als we kijken naar de aard van de overlastmeldingen, blijkt geur de grootste bron van overlast te zijn, gevolgd door geluid. Afgelopen jaar hebben we bij diverse overlastgevende bedrijven veelvuldig contact gehad met bewoners. In onze communicatiestrategie staat daarbij de beleving van inwoners centraal. Dus niet regels of waarden, maar hoe inwoners het ervaren.

Staalslakken

De Omgevingsdienst heeft afgelopen jaar veel tijd en energie gestoken in het aanpakken van de problematiek rondom staalslakken. Dit heeft geleid tot nieuwe en geactualiseerde inzichten over de juiste toepassing van staalslakken en de inzet van bodembeschermende maatregelen. Op ons advies is in het omgevingsplan van Amsterdam een meldingsplicht voor beoogde toepassingen van staalslakken opgenomen. Hierdoor kan al in een vroeg stadium worden beoordeeld of de toepassing verantwoord is.

Staalslakken komen vrij bij het productieproces van staal. Uit recente lokale grondwatermonitoring blijkt dat op verschillende locaties, waar de bodem bedekt is met staalslakken zonder adequate beschermende voorzieningen (boven- en/of onder afdichting), het grondwater verontreinigd is.

In 2025 wordt de aanpak van bestaande toepassingen van staalslakken verder geïntensiveerd.

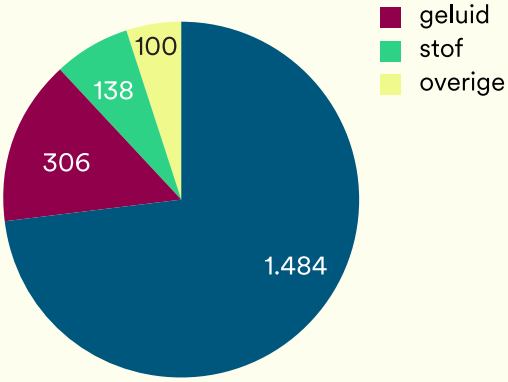

Kerncijfers Amsterdam

2.028
Overlastmeldingen

In 2024 ontvingen we 2.028 overlastmeldingen.

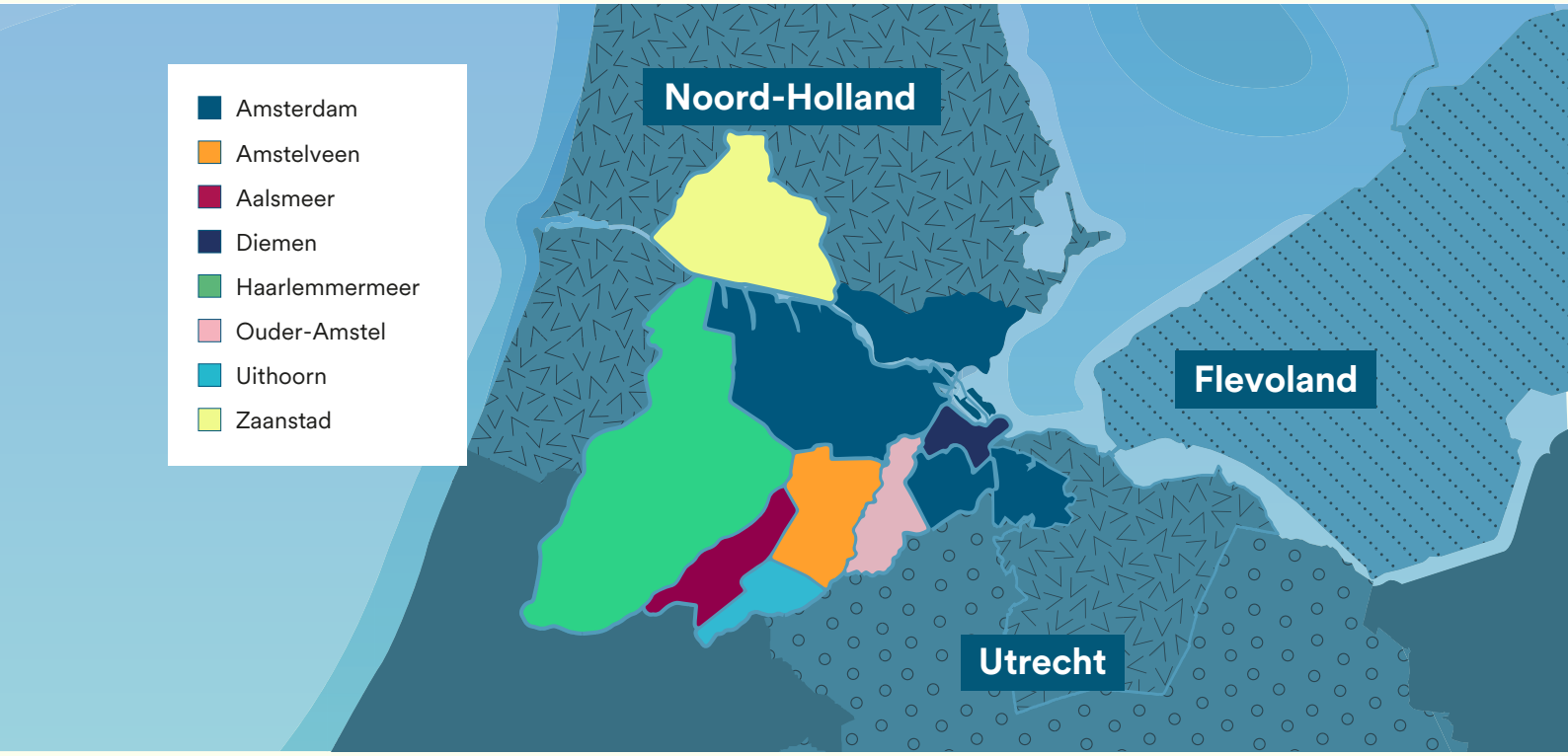
8.268
Aantal bedrijven waarop we toezicht hielden

In 2024 hielden we toezicht op 8.268 bedrijven.

Hiervan vielen 66 in de categorie ‘zwaardere industrie’.

Opdrachtgevers en werkgebied van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

328
Vergunningen verstrekt

De OD NZKG verstrekt vergunningen op het gebied van bodem, bouw en milieu.

547
Meldingen ongewoon voorval ontvangen

Een ongewoon voorval is een gebeurtenis binnen een bedrijf die afwijkt van het normale bedrijfsproces en nadelige gevolgen voor het milieu kan opleveren. Een bedrijf moet een ongewoon voorval zo snel mogelijk bij ons melden zodat wij (indien noodzakelijk) ter plaatse kunnen gaan.

8.471
Controles uitgevoerd

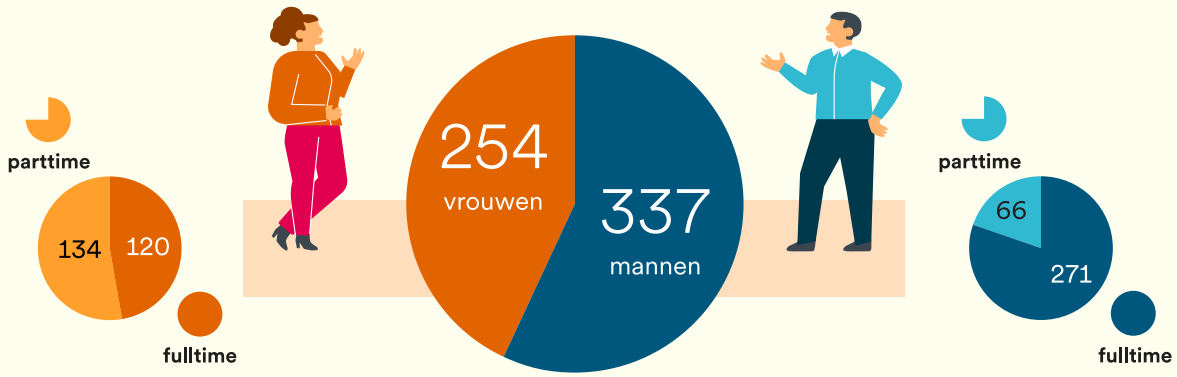
116
Handhavingsbesluiten genomen

Wanneer een bedrijf de regels overtreedt, kunnen wij een handhavingsbesluit opleggen, zoals een dwangsom of een (gedeeltelijke) sluiting van het bedrijf.

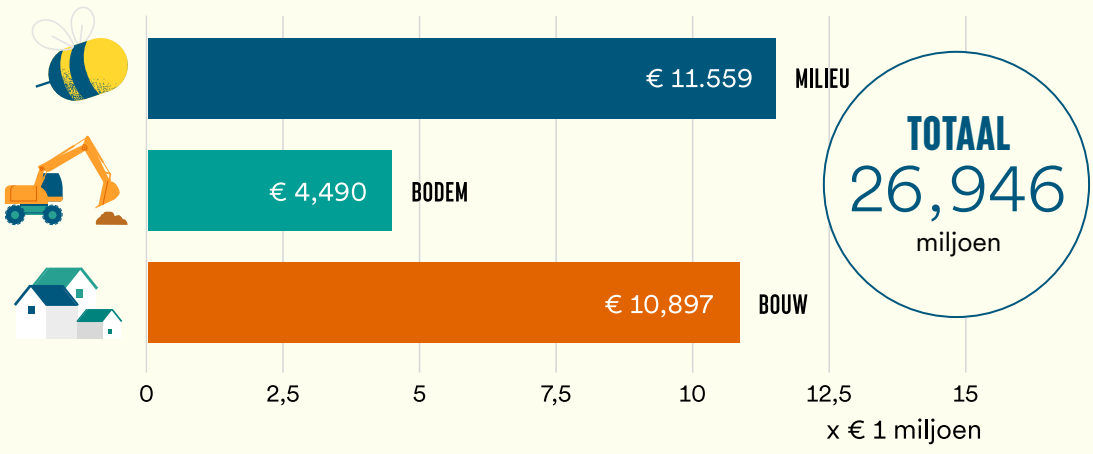
22
Lasten onder dwangsom opgelegd

Een last onder dwangsom is een herstelsanctie. Hierbij krijgt een bedrijf een bepaalde tijd om een overtreding te beëindigen. Gebeurt dit niet, dan moet het bedrijf een vastgesteld bedrag aan de omgevingsdienst betalen.

Aantal medewerkers

Waar is het geld aan besteed?

Werken aan een organisatie waar iedereen wil werken

Ons werk zouden we niet kunnen doen zonder de inzet, bevlogenheid en deskundigheid van onze medewerkers. Hoe zorgen we ervoor dat zij zich prettig voelen in onze organisatie? Ook daar werken we hard aan. We geven graag een inkijkje in ons sociale beleid.

Onze organisatie bestaat uit een mix van ongeveer 600 medewerkers met verschillende achtergronden en eigenschappen. Ieder draagt vanuit de eigen expertise bij aan de maatschappelijke opgaven die voor ons liggen, met hart voor het milieu en duurzaamheid.

Groen werkgeverschap
Onze focus op een veilige en duurzame leefomgeving gaat hand in hand met 'groen werkgeverschap' in onze werkomgeving. We onderzoeken steeds de beste opties voor duurzame, circulaire en energiebesparende bedrijfsvoering. Onze medewerkers zijn hier zeer betrokken bij en leveren actief input voor verbetering. Zo behaalden we in 2023 met trots als eerste Omgevingsdienst het certificaat voor het reduceren van CO_2 én kosten (de CO_2-prestatieladder) en deze hebben we in 2024 behouden.

Een sociaal veilige werkomgeving
We geven als inclusieve organisatie ruimte aan alle stemmen en bieden gelijke kansen aan iedere medewerker. We investeren daarvoor op verschillende manieren in bewustwording en gaan regelmatig het gesprek aan over onze omgangsvormen. Voorbeelden zijn lezingen, debatten over het zoeken naar overeenkomsten en het beter begrijpen van onderlinge verschillen, en het doen van onderzoek naar en sturen op gelijk beloningsniveau voor gelijk werk.

Vitaal blijven
Doordat we veel aandacht besteden aan de gezondheid en het welzijn van onze medewerkers, kunnen zij zich optimaal inzetten voor het beste resultaat. Iedere medewerker heeft een persoonlijk budget om te besteden aan loopbaan en arbeidsmobiliteit, leren en ontwikkelen, balans werk & privé of gezondheid

Onze organisatie bestaat uit een mix van ongeveer 600 medew

en vitaliteit. In 2024 organiseerden we voor de tweede keer de Dag van de Mantelzorg en de Dag van de Vitaliteit, met een ruim aanbod aan workshops en activiteiten ten behoeve van geestelijke en lichamelijke gezondheid.

Ontmoeten en verbinden
De huidige tijd, waarin we deels thuis werken, vraagt om andere manieren van ontmoeten en verbinden. We steunen deelname aan diverse sportevenementen zoals de Dam tot Damloop. Onze activiteitencommissie organiseert werk- en museumbezoek en bijvoorbeeld tafeltennis- of padeltoernooien. Zo doen we, buiten werktijd om, leuke dingen met collega's en komen we elkaar op een andere manier tegen. En dat werkt.

We blijven ons ontwikkelen
Met het oog op onze informatie- en kennispositie is ook 'leren' een belangrijk onderdeel van ons dagelijks werk, om onze vakkennis en vaardigheden te onderhouden en te ontwikkelen. Dat leren begint al vanaf de eerste werkdag bij ons: nieuwe collega's krijgen 'een zachte landing', met een uitgebreid inwerkprogramma en de nodige begeleiding en coaching. Trots zijn we ook op ons Technisch Traineeship, waarin we elk jaar jonge trainees en sinds 2023 ook zij-instromers zelf opleiden tot (junior) vergunningverlener, toezichthouder of adviseur.

Met onze aandacht voor de gezondheid, betrokkenheid, ontwikkeling en het werkplezier van onze medewerkers, kunnen zij zich optimaal inzetten voor het beste resultaat: een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving, want daar doen we het voor!

werkers met verschillende achtergronden en eigenschappen.

COLOFON

Vormgeving
Vorm de Stad

Teksten interviews
Claudia Ruigendijk

Fotografie
Martijn Steiner Lovisa
Michiel Wijnbergh
Siebe Zwart

odnzkg.nl

Kandt b.v.
KSC 875
Metro
M30 Isolatorweg
M31 Isolatorweg
M32 Noord
Gein M30
Centraal Station M31
Metro
i
SOS

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied